וסמך עצמו על זה, ואמרתי דאין צריך לחזור ולהתפלל, אבל לכתחילה בודאי אין להתפלל כשמרגיש קודם התפלה שצריך לצאת וכמו שכתבתי בלשוני שם וז"ל ואין צריך לחזור ולהתפלל בדיעבד.

ומה ששאל אי שיעור זה של פרסה הוא דוקא בהילוך או אפי' ביכול לעכב עצמו בישיבה ג"כ מהני, עיי"ש בתשובה שהבאתי מס' גן המלך וס' בן איש חי' דדוקא בהילוך פרסה ולא כשיעור פרסה בישיבה וישב לא מהני עיי"ש.

ואגב ארשום לו מה שראיתי בשם זקיני הגה"ק בעל אמרי שפר אדמו"ר מהרא"ג זי"ע דבר חשוב וזתו"ד, אם האדם מסופק אי צריך לו לאכול או אין צריך לו לאכול, אז לא ילך לאכול מספק אבל אם האדם מסופק אי צריך לו לילך לצרכיו (לאו דוקא קודם תפלה אלא תמיד) אז ילך גם מחמת ספק עכתוד"ק. ונראה לי דבזה יש ספק דאורייתא משום בל תשקצו ודו"ק.

ב) **מה** שנסתפק אם מותר ליכנס לביה"כ בטעיפ שנרשם בו דברי תורה, כ"ל דשרי דאין בו קדושה כל שאינו כתבו בכתב אשורי, ועי' בשו"ת מהרש"ם דעביד עובדא בנפשי' להניח הכתב יד שהי' אצלו כשנכנס בביה"כ לתוך המעטפת, וכ"כ בשו"ת שו"מ (תליתאי ח"א סי' שכ"ו) ועי' ברדב"ז (ח"ג סי' תקי"ג) וכ"ש הני טעיפס דלא נכתב שום אות עליו, וכ"ש אם הם מונחים בכים שלהם אז יש להתיר אפי' בכתבים שנכתבו בכתב אשורית כנראה מתשב"ץ מובא במלבושי יו"ט על הלבוש סי' מ'. ועי' בס' הלכה למשה הלכות קדושת השם סימן י"ג סעיף ט' ודו"ק. וממילא נפשט שאלתו השני' אי מותר לישב על הספסל שמונח עליו טעיפ שיש עליו דברי תורה, דבר פשוט לפי הנ"ל דמותר דאין ניכר שום בזיון תורה ודו"ק.

עי' לקמן סי' כ"ד שכתבתי לכתחילה להחמיר שלא יביא לביה"כ חדוש"ת שכתב בכתב ידי אפי' לא כתב אשורית, ועיי"ש שאני ודו"ק.

ג) **אודות** אי נוהגין לברך על התפילין אם חלצו באמצע התפלה כדי ליכנס לביה"כ. הנה יש בזה פלוגתא בין הפוסקים, ועי' או"ח סימן כ"ה סעיף י"ג. כנראה דעת רוב הפוסקים שיש לברך על התפילין בנכנס לביה"כ דשם נדחה לגמרי המצוה, ואינו דומה להדין דנעקרו ממקומן, עי' ב"ח ודרישה וט"ז וא"ר וכו' אמנם המג"א מחלק דביה"כ שלנו שאינו רחוק אינו צריך לברך, וכ"כ בדה"ח וכתב הפמ"ג דכן נוהגין שלא לברך דספק ברכות להקל וכן פסק בספר בן איש חי שלא לברך דסב"ל, ועי' בכה"ח סי' כ"ה אות ע"י, ובלקה"ק החדש שם אות ע"ע.

וי"א דיכול לכוון בתחילת הנחת תפילין שלא לצאת בברכת תפילין רק עד שילך מביהכ"נ ואז יכול לברך כשחלצו ליכנס לביה"כ, או יברך בלי שם ומלכות, ויהרהר השם במחשבה ודו"ק.

ד) **אודות** שאלתו למעשה אי צריכין להיות ט' עונים בחזרת הש"ץ או יש להצטרף את מי שעומד באמצע תפלתו להשלים העשרה והתשעה עונים, הנה עי' בספרי שו"ת דברי שלום חלק ג' סימן כ"ב באריכות, והבאתי שם את השו"ת מהר"ם מר"ב סימן תקכ"ט ודברי הגהת מיי' בשם מהר"ם דאף דאין יכול לענות יש לצרפו דלא גרע מקטן שיש לצרפו מצד הדין אף שאינו יודע למי מברכין וכ"ש את מי שעומד באמצע שמ"ע. ובאמת עי' במג"א סימן נ"ה סק"ח בשם מהרי"ל וז"ל אע"ג דכתב הרא"ש בסימן קכ"ד דבעינן שיתכוונו ט' לברכת הש"ץ, לא נהגינן הכי עכ"ל וכו' עיי"ש, עכ"פ בשעה"ד בודאי יש על מה שיסמוכו בפרט כשהעשירי עומד שם באמצע התפלה שיוכל לצרפו ולהתחיל להתפלל חזרת התפלה ודו"ק.

ה) **ומה** שהקשה למה אין נוהגין להתפלל מלה במלה עד לאחר הקל הקדוש עם הש"ץ, והקהל אומרים עמו עד אחר קדושה ולמה אין אומרים עמו עד לאחר הקל הקדוש כפסק הרמ"א שם בסימן קכ"ד ס"ב בשם מהרי"ל עכ"ד, נ"ע מה"ל שאין נוהגין כן, ומי שאינו נוהג כן אינו יודע הדין ומהם אין ראי' ואין כדאי לתרצם ולייש‍בם, ואדרבה עי' בא"ר ובפמ"ג א"א אות ה' שיתפלל עם הש"ץ מלה במלה עד שומע תפלה ומודים והש"ץ יתפלל בקול רם והם בלחש, אבל מדברי האריז"ל לא נראה כן כי אין לומר חזרת הש"ץ בקול רם קודם שהתפללו הקהל תפלה בלחש, רק ג' ברכות ראשונות שהם נחשבים כברכה אחת התירו בשעה"ד משום הקדושה ובודאי יש לומר מלה במלה עד אחר הקל הקדוש דזה כברכה אחת עם הראשונות ואין לחלקם.

ו) **מה** שהקשה בביאור דברי המג"א בסימן רי"ט סק"י דמסיים שם וז"ל ועכשיו נהגו לברך כל מי שנעשה לו נס עכ"ל והקשה לו הא המג"א קאי על הדיעה הא' שם בסעיף ט' דהני ארבעה לאו דוקא דה"ה למי שנעשה לו נס וכו' יש לברך ברכת הגומל א"כ מה חידוש המג"א דיברך כל מי שנעשה לו נס, הא גם המחבר פסק כן, הנה כנראה טעה בסעיף קטן, כי המג"א קאי על הי"א שם דאין לברך ברכת הגומל רק על ארבעה דברים דוקא, ועל זה שפיר מסיים המג"א דאין אנו נוהגין כיש אומרים רק כדיעה הא' דמברכין ברכת הגומל על כל הנסים, כמ"ש גם הט"ז שם, ועי' ביד אפרים שם שמגיה בדברי המג"א ומפורש ברור כמו שכתבתי מה שהביא המג"א דברי הלבוש היינו ג"כ כוונתו שהלבוש לא הביא כלל את דבר הי"א ודו"ק.